

Fries Energiehuis

Jaarplan 2026

Vastgesteld 12 december 2025 door het stichtingsbestuur Fries Energiehuis
Vastgesteld 7 januari 2026 door het Opdrachtgeversoverleg Friese Energietafel

Context jaarplan 2026

Het Fries Energiehuis is opgericht op initiatief van de Friese Energietafel (FET), om (mede) invulling te geven aan de pijler Mienskipsenergie van de Friese Energievisie. Het Fries Energiehuis werkt zodoende in het verlengde van de FET-partners (Friese gemeenten, Provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân) aan het stimuleren van een lokale en coöperatieve energievoorziening voor Friese dorpen en wijken.

Voorafgaand aan de oprichting van het Fries Energiehuis is een uitvoeringsprogramma opgesteld dat is vastgesteld door het Bestuurlijk Overleg FET. Op grond van dat uitvoeringsprogramma heeft het Fries Energiehuis drie kerntaken:

- Het adviseren en begeleiden van lokale energie-initiatieven op het terrein van collectieve opwek, warmte en besparing;
- Dienstdoen als kenniscentrum en leeromgeving op het thema mienskipsenergie;
- Het stimuleren van netwerkvorming en samenwerking op het gebied van mienskipsenergie.

Voor de uitvoering van deze kerntaken ontvangt het Fries Energiehuis een basissubsidie van de FET, via haar penvoerder gemeente Leeuwarden. Dit wordt een basissubsidie genoemd omdat niet alle activiteiten die zijn vastgesteld in het uitvoeringsprogramma uit de subsidie bekostigd kunnen worden. Het is nadrukkelijk de bedoeling dat aanvullende financiering wordt gezocht voor activiteiten die niet tot de directe kerntaken worden gerekend.

Het jaarplan 2026 valt binnen het vastgestelde uitvoeringsprogramma. Met het jaarplan 2026 willen we aangeven op welke activiteiten uit dat programma we het komende jaar de nadruk leggen. Het is nodig focus aan te brengen in het uitvoeringsprogramma omdat de inzet van (beperkte) menskracht en middelen anders uitwaaiert over een te groot aantal activiteiten. Daarnaast geven we aan welke activiteiten uit de basissubsidie bekostigd kunnen worden (hoofdstuk 4) en voor welke activiteiten we aanvullende financiering zoeken (hoofdstuk 5)

Het jaarplan 2026 is tot stand gekomen na twee interne sessies met het team en het bestuur en een externe werksessie met FET-partners.

1. Verbinding met de Friese Energietafel (FET)

Het Fries Energiehuis is op zoek naar verbinding met de FET-partners en andere maatschappelijke organisaties die uitvoering geven aan de pijler mienskipsenergie van de Friese Energievisie. Het stimuleren van mienskipsenergie vraagt om gecoördineerde actie van overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Het beleidsdoel van 60% mienskipsenergie maakt een integraal uitvoeringsprogramma nodig, waarin de pijler mienskipsenergie verbonden is met de overige pijlers van de Friese Energievisie.

Om hieraan tegemoet te komen is eind 2025 een werkgroep tot stand gekomen, met als opdracht om de pijler Mienskipsenergie te organiseren als onderdeel van de FET-werkorganisatie. Het Fries Energiehuis neemt deel aan deze werkgroep en zal zich er in 2026 voor inspannen tot een effectieve werkstructuur voor de pijler Mienskipsenergie te komen. De coördinator van het Fries Energiehuis zal deelnemen aan de overleggen die in dit verband binnen de FET worden georganiseerd.

2. Relatie ‘moederorganisaties’

Het Fries Energiehuis is opgezet als krachtenbundeling van vier organisaties die, ieder voor zich, een rol speelden in het adviseren en begeleiden van lokale energie-initiatieven. Deze vier ‘moederorganisaties’ zijn Ús Koöperaasje, Friese Milieu Federatie, Energiewerkplaats en Energieteam Fryslân. Voor het jaar 2026 is er met de Friese Milieufederatie en Ús Koöperaasje een samenwerkingsovereenkomst gesloten. Op grond van deze samenwerkingsovereenkomsten worden er gezamenlijke activiteiten ontwikkeld en worden medewerkers van beide organisaties ingeleend door het Fries Energiehuis. De Stichting Energieteam Fryslân is inmiddels volledig opgegaan in het Fries Energiehuis en zal in de loop van 2026 worden ontbonden.

3. Organisatie en organisatieontwikkeling

Het bestuur van de Stichting Fries Energiehuis bestaat sinds de oprichting uit de volgende leden:

- Andries van Weperen, voorzitter
- Erik Huurman, penningmeester
- Arjan van den Hoogen, secretaris
- Rosa Nab
- Roelant Sanders

De organisatie bestaat uit een kernteam van 6 medewerkers, die via inleen- of inhuurovereenkomsten aan het Fries Energiehuis verbonden zijn.

- Siegbert van der Velde
Coördinator
- Richt Fokkens
Procesbegeleider (collectieve) energiebesparingsprojecten.
Intern aandachtsgebied: communicatie
- Ronnie Koop
Procesbegeleider ruimtelijke inpassing, natuurinclusiviteit, ontwerpvraagstukken
Intern aandachtsgebied: kenniscentrum
- Govert Geldof
Procesbegeleider collectieve opwekprojecten
Intern aandachtsgebied: kenniscentrum
- Klaas Bijlsma
Procesbegeleider (collectieve) energiebesparingsprojecten
Intern aandachtsgebied: frontoffice, backoffice & leeromgeving
- Sybrand Frietema
Procesbegeleider collectieve warmteprojecten
Intern aandachtsgebied: leeromgeving

Daarnaast is op projectmatige basis Samantha Haitsma ingehuurd als communicatiemedewerker.

Het Fries Energiehuis (FEH) heeft de intentie om in 2026 geleidelijk de ureninzet van de kernteamleden en communicatiemedewerker te verhogen. Of dat lukt is afhankelijk van de mogelijkheden aanvullende financiering te vinden bovenop de basissubsidie. Daarnaast is er de wens het kernteam te versterken met een medewerker die aanvullende juridische en financieel-economische expertise meebrengt. Ook dat is afhankelijk van de mogelijkheden extra financiering te vinden.

De expertise op het terrein van energiegemeenschappen, energiemanagement en collectieve opwek wordt in 2026 verbreed en versterkt. Dit gebeurt door ontwikkeluren vrij te maken voor Richt Fokkens en Klaas Bijlsma.

Op termijn wil het FEH optreden als werkgever, waarbij de kernteamleden in dienstverband werken. Het voornemen is om die situatie drie jaar na de oprichting te bereiken. In 2026 worden daartoe nog geen stappen gezet.

4. Basisactiviteiten

In dit hoofdstuk worden de activiteiten weergegeven die we in 2026 vanuit de basissubsidie zullen bekostigen:

4.1 Loketfunctie

Lokale energie-initiatieven benaderen nu het FEH rechtstreeks voor advies of begeleiding. Initiatieven die begeleiding of ondersteuning zoeken kunnen zich ook bij de gemeente melden. In de praktijk gebeurt dit ook vaak. Als helder gemaakt wordt dat initiatieven zich voor begeleiding en ondersteuning bij de gemeente kunnen melden, kan de betrokken gemeenteambtenaar bepalen of de gemeente zelf de ondersteuningsvraag oppakt of dat het FEH wordt ingeschakeld om dat te doen. In dat geval kunnen ook veel gerichtere en effectievere afspraken worden gemaakt over aard, inhoud en omvang van de ondersteuning. Voor een dergelijke werkwijze zijn wel concrete samenwerkingsafspraken nodig met de FET c.q. de gemeenten. De ambitie voor 2026 is om deze samenwerkingsafspraken met FET-partners tot stand te brengen.

4.2 Advies en begeleiding

Een kerntaak van het Fries Energiehuis is het adviseren en begeleiden van lokale energie-initiatieven op het gebied van opwek, warmte en besparing, naast het adviseren van FET- partners over mienskijsenergie. Voor het jaar 2026 gaan we uit van een vergelijkbaar aantal advies – en begeleidingstrajecten als er in 2025 zijn binnengekomen: circa 70 ondersteuningsvragen en circa 45 begeleidingstrajecten.

De huidige afbakening van ondersteuning en begeleiding op het gebied van collectieve opwek, collectieve warmte en collectieve energiebesparing is niet goed vol te houden. Vrijwel alle initiatieven komen ook voor vraagstukken te staan over opslag (batterijen, warmtebuffering), netcongestie (groepsATO's, aansluitbeperkingen), het lokaal op elkaar afstemmen van vraag en aanbod (energiedelen, PPA's, energyhubs). In de Kamerbrief energiegemeenschappen heeft het kabinet aangekondigd middelen ter beschikking te stellen voor het ondersteunen van coöperaties c.q. energiegemeenschappen op deze thema's. De inzet van het FEH is om, wanneer er middelen beschikbaar komen, expertise in te huren om de ondersteuning en begeleiding van lokale initiatieven op deze terreinen te versterken.

De begeleiding die het Fries Energiehuis initiatieven kan bieden is beperkt tot 3 begeleidingsgesprekken en eventueel doorgeleiding naar een leergemeenschap voor opwek, warmte of besparing. In deze 3 begeleidingsgesprekken kunnen we hulp bieden bij organisatieopbouw, planvorming en projectontwikkeling. Als zich een situatie voordoet waarbij na 3 begeleidingsgesprekken een vervolgt traject nodig is, dan gaan we samen met de gemeente en het initiatief op zoek naar aanvullende financiering.

4.3 Monitoring

Om de ontwikkelingen met betrekking tot mienskipsenergie te monitoren wordt een logboek bijgehouden. In het logboek wordt geregistreerd welke lokale energie-initiatieven in welk gebied actief zijn, welke advies- of begeleidingsvragen gesteld zijn en welke actie daarop is ondernomen. Het logboek levert daarmee veel informatie over de stand van zaken van mienskipsenergie, maar is niet geschikt om bijvoorbeeld het percentage lokaal eigendom te monitoren. Informatie over de projecten die lokale energie-initiatieven hebben ontwikkeld en over de omvang van die projecten, is niet goed uit het logboek te halen. De ambitie voor 2026 is om in samenwerking met de FET, op basis van het logboek, een monitoringssystematiek te ontwikkelen die aansluit bij de monitoring van lokaal eigendom van het Nationaal Programma RES.

4.4 Netwerk en coördinatie

Het Fries Energiehuis wil een centrale rol spelen in het veld van mienskipsenergie in Fryslân. Omdat veel partijen moeten samenwerken om mienskipsenergie verder te brengen, ontwikkelen we netwerken van samenwerkingspartners. Hiervoor worden in 2026 de volgende acties ondernomen:

FET-partners

Het vooruitzicht voor 2026 is dat er binnen de werkstructuur van de FET een pijler Mienskipsenergie wordt ingericht die het mogelijk maakt dat het Fries Energiehuis haar activiteiten op regelmatige basis afstemt met FET-partners en overige partijen in het veld. Het Fries Energiehuis wil zich inspannen om een effectieve organisatie van de pijler Mienskipsenergie op te zetten en zal ook actief deelnemen aan een in te stellen werkgroep of regiegroep. Daarnaast zal het Fries Energiehuis bijdragen blijven leveren aan FETte werkdagen.

Regionale partners

In 2025 zijn veel contacten gelegd met de regionale partners in het veld van mienskipsenergie. Die contacten willen we in 2026 uitbouwen tot bestendige samenwerkingsrelaties. Dat betekent dat we tot samenwerkingsovereenkomsten willen komen met de regionale partners, zodat inzichtelijk gemaakt wordt welke taken en rollen gezamenlijk of afzonderlijk worden opgepakt.

Landelijke en Europese partners

Het Fries Energiehuis ziet zichzelf als de Friese uitvoeringsorganisatie van de landelijke Participatiecoalitie. In 2026 willen we tot een samenwerkingsovereenkomst komen met de landelijke participatiecoalitie om uit te werken welke acties door wie in Friesland worden opgepakt. Het gaat daarbij onder meer over uitwerking van de acties die het kabinet in de Kamerbrief Energiegemeenschappen heeft aangekondigd. Ook is het nadrukkelijk de bedoeling Europese netwerken te blijven benaderen voor de ontwikkeling van Europese projecten op het gebied van energiegemeenschappen.

4.5 Kenniscentrum en leeromgeving

In 2026 worden op de volgende thema's kennisdossiers opgebouwd en/of leergemeenschappen gevormd:

- Energiegemeenschappen: uitbouw van de huidige expertgroep Energiegemeenschappen tot een Provinciale Leerkring Energiegemeenschappen, zoals benoemd in de Kamerbrief Energiegemeenschappen. Met name gericht op FET-partners. Opgebouwde kennis wordt via de website en FETte werkdagen gedeeld.
- Collectieve warmte: het vormgeven van een leergemeenschap collectieve warmte, waarin ook de activiteiten en kennis van de Europese projecten Aquacom en Wetterwarmte in zijn

ondergebracht. Met name gericht op lokale energie-initiatieven. Opgebouwde kennis wordt via de website en FETte werkdagen gedeeld.

- Collectieve opwek: het opzetten van een leergemeenschap collectieve opwek waarin met name lessen uit succesvolle Friese projecten zijn verwerkt. Vooral gericht op lokale initiatieven. Opgebouwde kennis wordt via de website en FETte werkdagen gedeeld.

Op het gebied van collectieve energiebesparing worden informatiedagen en Webinars voor energiecoaches georganiseerd. Ook worden er in samenwerking met Circulair Fryslân, naar verwachting, meerdere werksessies georganiseerd voor energiecoaches, energieadviseurs en lokale bouw- en isolatiebedrijven om kennis te maken met het toepassen van bio-based isolatiemateriaal.

5. Aanvullende activiteiten

Omdat het stimuleren van mienskipsenergie meer activiteiten vraagt dan uit de basissubsidie kan worden bekostigd, willen we ook aanvullende activiteiten organiseren. Voor deze aanvullende activiteiten zoeken we aparte financiering uit verschillende fondsen of regelingen.

5.1 Handleiding dorpsmolens

De beschikbare kennis over het ontwikkelen en exploiteren van dorpsmolens in Friesland is niet eenvoudig en gestructureerd beschikbaar. We willen de aanwezige kennis bundelen en beschikbaar maken voor initiatieven in een handleiding dorpsmolens.

5.2 Eerste hulp bij Mienskipsenergie

In het jaarplan van de FET is het voornemen opgenomen om vastgelopen mienskipsprojecten opnieuw op te bouwen of vlot te trekken. In dergelijke situaties is vaak een onafhankelijke partner nodig en het FEH heeft dan voor het bieden van procesbegeleiding de vereiste positie. Onze ambitie is om nieuw perspectief te bieden aan 10 vastgelopen mienskipsprojecten in 2026. Dit door te analyseren waarom een initiatief of project is vastgelopen en een plan van aanpak te bieden om de gesignaleerde problemen op te lossen. Voor een dergelijke werkwijze zijn concrete samenwerkingsafspraken nodig met de FET c.q. de gemeenten.

5.3 Ondersteuning regelingen

Adviesvoucherregeling

In juli 2025 heeft de Provincie Fryslân een nieuwe Adviesvoucherregeling voor lokale energie-initiatieven opengesteld. Het Fries Energiehuis is, op verzoek van de Provincie, het voorportaal voor deze subsidieregeling. Deze activiteit wordt in 2026 voortgezet.

Kwaliteitsbudget

In oktober 2026 zal de in 2025 ingezette procesbegeleiding van het Kwaliteitsbudget voor wind- en zonneparken worden afgerond.

5.4 Netwerkevent/ energieconferentie

In samenwerking met de FET willen we in 2026 een netwerkevent mienskipsenergie organiseren, al-dan-niet in combinatie met een door de FET voorgenomen Friese energieconferentie.

5.5 ‘Energiehuizen’

Het FEH is van mening dat de middelen en menskracht die beschikbaar zijn voor energiebesparing te verspreid en te weinig gecoördineerd worden ingezet. De ontwikkeling van een rijksregeling voor ‘energiehuizen’ kan bijdragen aan een meer effectieve uitvoeringspraktijk van energiebesparingsacties. Het FEH wil in 2026 een aanbod doen aan FET-partners voor een Friese uitwerking van de -nog vast te stellen- rijksregeling ‘Energiehuizen’. Dit om te helpen bij het verder inrichten van dit proces in samenwerking met gemeenten, lokale bewonersinitiatieven en andere partijen die binnen dit verduurzamingsproces bij bewoners actief zijn.

5.6 Ecocertified

Het FEH draagt bij aan de ontwikkeling van het Ecocertified label. Het idee daarbij is dat het label een waarborg biedt dat zon- of windprojecten voldoen aan wettelijke, landschappelijke, ecologische en maatschappelijke vereisten. Het Ecocertified label kan zodoende eenvoudig worden verwerkt in vergunningsvereisten voor wind – en zonneparken, ook als de vereisten verder voeren dan op grond van de Omgevingswet mogelijk is. Het FEH wil in 2026 een aanbod aan de labelhouder doen voor Ecocertified toetsing.

6. Communicatie

De huidige communicatiemiddelen van het FEH worden in 2026 verder uitgebouwd. Hiervoor wordt begin 2026 een communicatieplan opgesteld.

Een belangrijk element daarvan is de inhoudelijke uitbouw van de website. De wens daarbij is om op de website ook een aantal kennisdossiers te kunnen presenteren. De huidige frequentie van de Nieuwsbrief en berichten op social media willen we voortzetten.